

NETWERK BULLETIN

Nr. 20 ■ februari 2006

Paarden en vernieuwing in Beerze - Reusel

In de Nederlandse paardenhouderij gaat jaarlijks zo'n 1,3 miljard euro om. Er zijn ruim 12.000 mensen werkzaam in de sector. Ondanks deze indrukwekkende cijfers wordt de sector gekenmerkt door een hoog 'hobbygehalte' en weinig specialisatie en professionaliteit. Het Innovatief Hippië Expertise Centrum in Hooge Mierde moet daar, met steun van de Plaatselijke Groep in Beerze-Reusel, verandering in brengen.

Paardensport is big business. De paardensector zet jaarlijks ruim twee keer zoveel om als de bloembollenteelt. Het betreft hier dan ook één van de grotere professionele sectoren binnen de plattelands economie. De sector is de laatste jaren enorm gegroeid, en groeit nog steeds, ondanks de economisch minder goede tijden.

Inmiddels wordt de branche dan ook regelmatig genoemd in het kader van plattelands vernieuwing. Veel agrariërs in Brabant die het bedrijf hebben beëindigd zetten een productiegerichte fokkerij of

handelsstal op of beginnen met een meer servicegerichte pensionstalling. De professionele kant van de paardensector krijgt hiermee langzaam wat meer aandacht. Het Innovatief Hippië Expertise Centrum in Hooge Mierde, ten zuiden van Tilburg, speelt hierop in. Het centrum heeft als doel de paardensector te professionaliseren; er zijn nog te weinig ondernemers die op dit gebied een goede boterham verdienen, terwijl er interessante mogelijkheden zijn.

Het Expertise Centrum is een samenwerkingsverband tussen een aantal verschillende partijen: de Stichting Horse Academy, de onderwijsinstellingen HAS Den Bosch, en de Nederlandse Hippië Beroepsopleiding / Helicon. Een interessante combinatie van samenwerkende partijen, die allen een eigen belang hebben om deze regio op de kaart te zetten als kennisregio voor de paardenhouderij. Want de ambities van het centrum zijn groot. Juist door met verschillende partijen samen te werken wil het centrum nieuwe economische mogelijkheden voor mensen en bedrijven in de streek creëren. De gebundelde expertise moet vorm krijgen in een innovatief leer- en praktijkcentrum, een systeem van certificering, permanente educatie en ontwikkeling, en nieuwe ondersteunende projecten en producten. Dit resulteert in activiteiten als bijvoorbeeld het 'Horse Event', een driedaags evenement waar verschillende aspecten van de paardensport worden getoond. Een ander voorbeeld is het organiseren van een voorlichtingsdag voor hippische ondernemers. De achterliggende gedachte is dat als men in staat is om de regio (internationale) naam en faam op het terrein van de paardensport te geven, dit een uitstralingseffect zal hebben op de regio. Met een vertaalslag naar meer arbeidsplaatsen en meer expertise en innovatief vermogen bij de ondernemers in de regio.

Het kenniscentrum moet als een vliegwiel de ontwikkelingen in de paardenhouderij op gang brengen. De PG Beerze Reusel ondersteunt dit project dan ook van harte. Samenwerking met de PG Oost-Drenthe is in de maak. We zijn benieuwd wat dit project allemaal teweeg gaat brengen!

Meer informatie is beschikbaar bij de PG van Beerze Reusel:

g.vantilborg@milieudienst.sre.nl

INHOUD

- ▶ LEADER-conferentie identificeert uitdagingen POP2 2
- ▶ Plattelandsontwikkeling: voorbeelden uit Europa 3
- ▶ PlattelandsParlement Netwerk van de Netwerken 3
- ▶ Nieuws van het netwerkteam 4

LEADER-conferentie identificeert uitdagingen POP2

Versterk de samenwerking en het ondernemerschap van kleine bedrijven en instellingen in coöperatieve netwerken.

Benut de op het platteland rijkelijk aanwezige talenten om ruimtelijke, sociale, economische en culturele aspecten creatief met elkaar te verbinden.

Leer van slechte projecten.

Geef LAG's meer zeggenschap over subsidiegelden.

Maak projecten niet afhankelijk van subsidies.

Ken de kracht van het gebied en zorg voor een zorgvuldige, gezamenlijke marketing op basis van reëel aanwezige kwaliteiten.

Dit zijn, volgens de 170 deelnemers van de jaarlijkse LEADER-conferentie, belangrijke bouwstenen voor een succesvolle sociaal-economische ontwikkelingsstrategie op gebiedsniveau. Wanneer deze bouwstenen worden gelegd op de vertrouwde basis van een bottom-up strategie volgens LEADER-principes kan de uitdaging van 'een sociaal-economisch vitaal platteland' met vertrouwen tegemoet worden gezien. De landelijke LEADER-conferentie 'Een sociaal-economisch vitaal platteland als uitdaging' werd op 9 en 10 december jl. gehouden in het Bloominghotel in Bergen.

De bevindingen zijn kenmerkend voor de veelzijdigheid van de conferentie, van de deelnemers en van de actuele ontwikkelingen op het platteland, in Nederland en elders in Europa. De centrale stelling van het slotdebat - *economische ontwikkeling is dé drijvende kracht achter de sociaal-culturele ontwikkeling op het platteland* - werd dan ook te eenzijdig bevonden. 'Bij het streven naar een vitale plattelandsonwikkeling gaat het er nu juist om constant koppelingen te leggen tussen de economische en sociaal-culturele aspecten', aldus Gaston Remmers, een van de deelnemers aan het slotdebat.

Combinatietalent

Deze visie wordt gedeeld door het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn (NIZW). In zijn inleiding op de tweede conferentiedag benadrukte NIZW-onderzoeker, Radboud Engbersen, dat de kracht van het platteland vooral is gelegen in het creatief verbinden van het economische, sociale en fysieke. En juist op de raakvlakken van deze aandachtsvelden ontstaan 'sociale kwaliteit, leefbaarheid, welzijn en welbevinden', aldus Engbersen. Hij onderbouwde de NIZW-visie met diverse voorbeelden van het 'combinatietalent' van plattelanders. Van de supermarkt in het Friese dorp Oldeberkoop die in stand wordt gehouden door verstandelijk gehandicapten tot de brede school in het Noord-Limburgse dorp Offenbeek waar zorg, welzijn, onderwijs en buitenschoolse opvang fysiek en

inhoudelijk onder één dak zijn gebracht. Dergelijke voorbeelden illustreren de vruchten van een integrale benadering die in de praktijk wel vaak met woorden wordt beleden maar nog te weinig met daden. Hoewel de leefkwaliteit relatief goed is, valt er daarom volgens het NIZW nog een wereld te winnen op het platteland met het ondersteunen en versterken van het combinatietalent van plattelanders.

Toegevoegde waarde LEADER

Deze kracht van het platteland lijkt ook een belangrijke meerwaarde van LEADER. Uit de *Mid Term Review* van het LEADER+-programma, die onlangs werd uitgevoerd door Bent Adviseurs, komt naar voren dat LEADER vooral goed scoort op het leggen van (nieuwe) samenwerkingsverbanden, het organiseren van lokaal draagvlak, kennisoverdracht en de inzet van instrumenten. De bottom-up aanpak werkt dus, zo stelde Bent-adviseur Ella van Melis in haar toelichting bij de *Mid Term Review*. Met LEADER-geld werden bijvoorbeeld relatief veel lokale middelen gemobiliseerd. Daar staat tegenover dat LEADER vooralsnog weinig meetbare economische meerwaarde lijkt te hebben. Zo is het LEADER-effect op de lokale werkgelegenheid tot dusver gering. Van Melis nuanceerde deze conclusie zelf door er op te wijzen dat de economische vruchten van het LEADER+-programma wellicht pas later kunnen worden geplukt.

Inspirerende voorbeelden

De buitenlandse projecten die op de conferentie werden gepresenteerd gaven een goede indruk van de slag die in Nederland nog moet worden gemaakt met de sociaal-economische vitalisering van het platteland. Zowel het Spaanse InterCoop als het Finse Nikkarikeskus Jurva toonden zich inspirerende vertegenwoordigers van de voorhoede van de rurale ontwikkeling in Europa. InterCoop en het

Nikkarikeskus Jurva centrum uit Finland zijn beide koepelorganisaties die veel succes hebben geboekt met de vorming van een professioneel netwerk van kleine bedrijven, in respectievelijk de Spaanse recreatie- en landbouwsector en de Finse meubelindustrie. Als ware hoofdkantoren van succesvolle multinationals verlenen beide koepelorganisaties ondersteuning aan de aangesloten 'dochterondernemingen' bij geldzaken, juridische zaken, onderzoek en ontwikkeling, politiek lobbywerk, (on the job) trainingen, bedrijfsmanagement en gezamenlijke inkoop en marketing. En met resultaat! Met een omzet van circa 24 miljoen euro onderscheidt InterCoop zich met inspirerende projecten zoals de *route langs de duizendjarige olijfbomen* en *El Magranar*, een rurale coöperatie die naast toeristische informatie ook logies, landschappen en lokale landbouwproducten aanbiedt. In krap tien jaar tijd groeide de export van de bij het Nikkarikeskus Jurva centrum aangesloten meubelbedrijven met 20 procent en de omzet met 30 procent. Tegelijkertijd werden 5000 banen gecreëerd in de sector.

Het zijn vooral de dienstverlenende organisatiecultuur en de gebiedsgerichte aanpak die deze netwerkorganisaties onderscheidt van bekende Nederlandse coöperaties zoals Coberco, Avebe, Suikerunie en Campina. Tijdens de InterCoop-workshop wees plattelandsondernemer Jan Huijgen op het belang van dit onderscheid. 'De meeste Nederlandse landbouwcoöperaties hebben zich ontwikkeld tot productcoöperaties waarin de leden op afstand zijn gezet. Hun dienstverlening is gericht op productspecialisatie en niet op gebiedsontwikkeling. Tegelijkertijd is er veel behoefte aan een stukje *business development* bij de meer gebiedsgerichte ondernemingen en organisaties. Waarom zouden we verschillende LEADER-activiteiten niet kunnen bundelen in nieuwe gebiedscoöperaties?', aldus Huijgen die met deze woorden een mooie uitdaging formuleerde voor de tweede fase van het Plattelands Ontwikkelingsprogramma (POP2).

Marc Buijer
Feedback Consultancy
e-mail: marc66@xs4all.nl

Plattelandontwikkeling: voorbeelden uit Europa

Vertrouwen in democratische plattelandontwikkeling in Finland

"Het is in Finland gelukt om de plattlandsbevolking actief te betrekken bij de uitvoering van het plattlandsbeleid." Dit was de centrale boodschap van Eero Uusitalo, secretaris-generaal van de Finse PlattlandsBeleids-Commissie (PBC) van het Finse Ministerie van Landbouw en tevens voorzitter van de Finse Vereniging van Dorpen. Hij presenteerde zijn visie op bestuurlijk niveau. De aanwezige beleidsmakers zaten op het puntje van hun stoel.

De bewoners in Finland hebben een volwassen en gelijkwaardige samenwerking met de verschillende overheden. Dit versterkt de trots van bewoners op hun regio en hun *commitment* om aan de regionale economie te werken. De PBC speelt daarbij op hoog niveau een sleutelrol. Niet alleen deze voorzitter, in wiens persoon het onderling vertrouwen tussen overheid en dorpsbewoners startpunt was, maar ook de brede samenstelling en de werkwijze blijken belangrijk. De 29 leden van de PBC vertegenwoordigen negen Finse ministeries en meerdere plattlandsorganisaties. In 10-15 thematische werkgroepen worden onderwerpen zoals leefbaarheid, relaties tussen stad en platteland, plattlandseconomie, vrouwen, bosbouw, etc. besproken en worden voorstellen

voor programma-uitvoering gedaan.

Een actieve plattlandsbevolking, vertegenwoordigd in de Finse Vereniging van Dorpen waarbij meer dan 4000 dorpen zijn aangesloten, plus vele andere vrijwilligersorganisaties, worden in deze opzet goed gehoord en betrokken bij de uitvoering. Hierin spelen met name gemeenten een actieve rol door cofinanciering te regelen en mee te beslissen over de programma's in de PBC. Dit *commitment* van de lagere overheden is van groot belang voor het verkrijgen van steun op nationaal niveau.

Het LEADER+ programma en aanvullende plattlandsprogramma's (zoals POMO dat geheel met Finse middelen is gefinancierd) zijn volledig 'gemainstreamd' in de PBC. Interessant is dat de leden van de Lokale Actie Groepen (LAGs) gekozen worden door de bevolking voor een periode van twee jaar. De LAG besluit over allerlei programma's en is vergelijkbaar met de Friese invulling van 'plattlandsprojecten', maar

met meer beslissingsbevoegdheid, en gekoppeld aan ambtelijke checks. Met humor en overtuiging kon dhr. Uusitalo op de Noorderruimte-conferentie van 15 december aangeven dat we de bevolking een volwassen rol kunnen geven in de bestuurlijke vraagstukken die er ook voor de plattlandseconomie liggen. Kortom: mooie inspiratie voor het Nederlandse denken over publiekprivate samenwerking in het landelijk gebied, juist nu we aan de vooravond staan van een nieuwe planperiode van 2007-2013.

PlattlandsParlement Netwerk van de Netwerken

Het volgende nationale PlattlandsParlement zal in 2007 worden georganiseerd. Bewoners van het platteland hebben hun stem laten horen, maar we willen graag meer stemmen horen!

Om de bewoners van het platteland optimaal te kunnen bereiken zullen we naast de netwerken van de LVKK en Leader+ ook andere netwerken vragen een bijdrage te leveren aan het PlattlandsParlement. Zo geven we vorm aan de invalshoek dat het PlattlandsParlement het netwerk van de netwerken is. In het ministerie van LNV hebben we wat betreft het PlattlandsParlement een belangrijke partner gevonden. Vanaf het begin heeft LNV het PlattlandsParlement gesteund, door actief mee te denken en een financiële en personele bijdrage te leveren. Ook voor het PlattlandsParlement in 2007 heeft LNV weer budget gereserveerd.

Het Netwerk Plattlandontwikkeling, de KNHM en de LVKK hopen natuurlijk dat ook andere partijen en netwerken een bijdrage willen gaan leveren aan het PlattlandsParlement. De bewoners van

het platteland kunnen natuurlijk ook hun stem laten horen binnen de gemeente en provincie. In een aantal provincies zijn al initiatieven om dit jaar te komen tot een provinciaal PlattlandsParlement. Maar zijn er onderwerpen waarvan u vindt dat die op nationaal niveau moeten worden aangekaart, dan is het nationaal PlattlandsParlement er voor u!

U kunt de ontwikkelingen volgen en onderwerpen voorstellen op www.plattlandsparlement.nl of contact opnemen met het netwerkteam: leadernetwerk@etcnl.nl of 033-4326024.

Thema's

- Bestemming onbekend
- Uit vrije beweging?
- Help, de auto is er niet
- (Aan)gepast wonen
- Werk in uitvoering
- Op volle kracht vooruit!
- Plattlands-belasting
- De toekomst van het PlattlandsParlement
- Jongeren aan het woord

Welkom op de site van het PlattlandsParlement

Het PlattlandsParlement staat voor een directe ontmoeting van de Haagse politiek met bewoners van het platteland. Het debat wat daaruit voortvloeit moet leiden tot een beter platteland waarvan bewoners weer het gevoel krijgen dat zij aan het roer staan.

ELREN project (European Leader+ Renewable Energy Network)

In februari start ELREN, onder begeleiding van het Projectbureau LEADER+ Kop van Noord Holland en Texel. Doel van dit project is het creëren van nieuwe commerciële activiteiten op basis van energiebesparing en duurzame energie. In de eerste projectfase worden op 15 en 16 mei een conferentie, tentoonstelling en een field trip georganiseerd. De onderwerpen op deze conferentie worden nader bepaald aan de hand van een vragenlijst.

Bedrijven en instellingen die te maken hebben met energiebesparing en duurzame energie worden verzocht de vragenlijst in te vullen en die zo snel mogelijk te versturen naar: jadranka@ren-com.nl. De Trans-national Agreement van ELREN en de vragenlijst zijn te lezen op www.leader-plus.org, bij projecten.

Interregionaal leren

Het is zaak dit jaar, als laatste jaar van deze programmaperiode, zoveel mogelijk ervaringen en lessen uit de Leader-praktijk zo goed mogelijk te verspreiden. Er gebeurt al veel op dit gebied, op verschillende manieren. Het netwerkteam is ook eens te rade gegaan bij de andere Europese netwerkteams, om te kijken hoe in de andere landen het zogenaamde interregionale leren in de praktijk vorm krijgt.

Binnenkort verschijnt op de website van het netwerkteam (www.netwerkplatteland.nl) een overzicht van de verschillende manieren die er elders gebruikt worden: ter inspiratie.

Internationale conferenties

Het nationaal netwerkteam van Groot-Brittannië organiseert van 29 tot 31 maart 2006 in Llandudno, **Noord Wales**, een conferentie over de uitkomsten van het Leader-programma. Net als in Nederland wordt in Groot-Brittannië geprobeerd de waarde en het effect van het LEADER-programma in meetbare resultaten uit te drukken. Dit is lastig, omdat veel uitkomsten of resultaten juist liggen in verbeterde samenwerking of het op gang brengen van (ontwikkelings)processen, welke moeilijk meetbaar zijn. Tijdens de conferentie in Llandudno zal er aandacht zijn voor verschillen tussen regio's, maar ook hoe je moeilijk meetbare resultaten (bijvoorbeeld kwaliteitsverbeteringen) toch kunt meten. De conferentie is bedoeld voor PG-leden, PG coördinatoren en LEADER-medewerkers. Ook de volgende Europese thematische bijeenkomst staat weer gepland: op 25 - 29 April 2006, met als thema *Making best use of natural and cultural resources*. Dit seminar zal plaatsvinden in Schruns, **Oostenrijk**. Meer informatie over beide conferenties is beschikbaar bij het netwerkteam, en op de website (www.netwerkplatteland.nl).

Sociaal Vitaal Platteland

Een vitaal platteland: dat betekent niet alleen economische vitaliteit maar ook een sociaal platteland. Het netwerkteam gaat daarom meer samenwerken met X-S2, het kennisnetwerk sociaal beleid. Zij verzorgden al een aantal workshops op de najaarsconferentie, en dat is goed bevallen. Eén van de activiteiten van XS-2 is het werken aan Kanaal Sociaal, een digitaal samenwerkingsverband tussen verschillende provinciale en landelijke kennisplatformen die met elkaar verbonden zijn via één centrale database. Kijk eens op hun website: www.x-s2.nl

Leader+ projectenboek "Randstedelijk Platteland"

Tijdens de Leader+ najaarsconferentie afgelopen december is het Leader+ projectenboek "Randstedelijk Platteland" gepresenteerd. Het boek, een uitgave van de provincie Flevoland en Regio Randstad, laat zien dat zeker ook in de Randstad het platteland zich blijft ontwikkelen en dat de Leader aanpak - van onderop gestuurde lokale aanpak van de plattelandsontwikkeling - er één is die werkt. Het boek wil bestuurders ervan overtuigen dat de Leader aanpak een belangrijke rol dient te krijgen in het nieuwe Europese programma voor plattelandsontwikkeling, dat in 2007 van start gaat. In het boek zijn veertien voorbeelden van Leader+ projecten in Randstad Holland opgenomen (in De Waarden, Flevoland, Kop van Noord-Holland en Texel, Kromme Rijngebied, Leidse Ommelanden, Weidse Veenweiden en Zuid-Hollandse Eilanden), die allemaal een bijdrage leveren aan de leefbaarheid en/of het economische draagvlak in de Randstad. Als u het projectenboek wilt bestellen, dan kunt u contact opnemen met de provincie Flevoland, afdeling Programma Management Europa (telefoon 0320 - 265 485). Het projectenboek is ook beschikbaar op de website van het netwerkteam: www.netwerkplatteland.nl

Leader-projecten op de website

Wat vind u nou een goed voorbeeld van een Leader-project? En waarom is een project zogenaamd 'Leader-waardig'? Het netwerkteam biedt op haar website en in het netwerkbulletin graag ruimte aan mooie, goede, leuke of bijzondere LEADER-projecten en -praktijken. Heeft u een goed voorbeeld? Stuur het naar leader-netwerk@etcnl.nl!

Duitse milieuclubs bepleiten 'LEADER Natuur'

In Duitsland is door tien milieuorganisaties bezorgd gereageerd op de beslissingen die Brussel heeft genomen in het kader van de Financiële Perspectieven 2007-2013. Vooral de korting die het landelijk gebied treft, de zogenaamde tweede pijler van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid, is de organisaties een doorn in het oog. Deze middelen zijn voor de Duitse regio's met een zwakke structuur van enorm belang. De milieuclubs vrezen voor de gevolgen van de kortingen voor de uitvoering van Natura 2000.

Om de gevolgen van de kortingen tegen te gaan bepleiten ze een 'Bund-Laender Initiative met als leus 'Natur als Kapital', die een ecologisch, economisch en sociaal verantwoorde ontwikkeling van de landelijke gebieden stimuleert. Als voorbeeld dient het LEADER programma. Nieuw element daarin zou de nauwe relatie zijn met natuurgebieden van betekenis, zoals Natura 2000 gebieden, natuurparken of biosfeerreservaten. Geïnteresseerd? Meer informatie is beschikbaar bij het netwerkteam.

Nominaties Innovatieprijs 2006

Er zijn dit jaar twee plattelandprojecten genomineerd voor de Innovatieprijs 2006 van Inaxis (zie www.pinguinskunnenvliegen.nl). Eén daarvan is 'Dorpspunt', in Brabant. Dorpspunt wil alle voorzieningen die uit de dorpen zijn verdwenen weer terughalen. Dorpsbewoners zouden toegang moeten hebben tot hun zorgverzekeraars, het energiebedrijf, en de bank maar ook de stomerij en het uitzendbureau. Dorpspunt is het fysieke loket tot al deze diensten. Het bestaat nu in vier dorpen in Brabant, maar als alles goed wordt Dorpspunt een realiteit in ruim tweehonderd andere Nederlandse dorpen! Door samenwerking met de aanbieders is de service voor de dorpingen helemaal gratis. Meer informatie is te vinden op www.dorpspunt.nl.

Het Netwerkbuletin informeert over activiteiten van het netwerk en wil reflectie over plattelandsontwikkeling bevorderen.

Het **netwerkbuletin** verschijnt gemiddeld eens per 6 weken en wordt gemaakt door het netwerkteam.

Netwerk Plattelandsontwikkeling
Kastanjelaan 5
Postbus 64,
3830 AB Leusden.
T: 033 43 26 090.
E: info@netwerkplatteland.nl
I: www.netwerkplatteland.nl